DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
13. juli 1995 *

I sag C-116/94,

angående en anmodning, som Social Security Commissioner, London, i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Jennifer Meyers

mod

Adjudication Officer,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår (EFT L 39, s. 40),

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P.J.G. Kapteyn (refererende dommer), og dommerne C.N. Kakouris og H. Ragnemalm,

* Processprog: engelsk.

generaladvokat: C.O. Lenz
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Jennifer Meyers ved Barrister Richard Drabble for Solicitor David Thomas

— Det Forenede Kongerige ved Stephen Braviner, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af Barrister Christopher Vajda

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Marie Wolfcarius og Christopher Docksey, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Jennifer Meyers, Det Forenede Kongerige og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 23. marts 1995,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 11. maj 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved beslutning af 11. februar 1994, indgået til Domstolen den 19. april 1994, har Social Security Commissioner, London, i medfør af EF-traktatens artikel

177 forelagt et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår (EFT L 39, s. 40, herefter benævnt »direktivet«).

2 Spørgsmålet er rejst under en sag mellem Jennifer Meyers og Adjudication Officer vedrørende spørgsmålet, om hun har ret til at fradrage udgifter til børnepasning i bruttolønindkomsten med henblik på at opnå en bestemt ydelse, den såkaldte »family credit«.

3 »Family credit« er en indtægtsbestemt godtgørelse, der skal supplere indtægten for lavtlønnede arbejdstagere med forsørgelsespligt over for et barn.

4 I henhold til section 20 i Social Security Act 1986 er personer i Storbritannien berettigede til »family credit«, såfremt på det tidspunkt, hvor kravet fremsættes eller anses for fremsat,

— den pågældendes indtægt ikke overstiger visse fastsatte beløb

— den pågældende, eller i givet fald dennes ægtefælle eller samlever i et ægteskabslignende forhold, normalt har indtægtsgivende beskæftigelse, og

— den pågældende, eller i givet fald dennes ægtefælle eller samlever i et ægteskabslignende forhold, har forsørgelsespligt over for et andet medlem af familien, der er et barn eller en person, der opfylder bestemte betingelser.

5 I section 20 (6) bestemmes det, at »'family credit' ydes for en periode på 26 uger eller anden fast periode [...] og, for så vidt ikke andet særligt er bestemt, berøres tildelingen af familieydelse og den sats, hvorefter den beregnes, ikke af eventuelle ændringer i forholdene i denne periode [...].«

6 Sagsøgeren, der er enlig mor, har søgt om »family credit« for sig selv og sin datter på tre år. Adjudication Officer afslog ansøgningen med den begrundelse, at hendes indkomst beregnet med henblik på denne ydelse var for høj til, at hun havde krav derpå.

7 Jennifer Meyers indbragte denne afgørelse for Social Security Appeal Tribunal og gjorde herunder gældende, at det udgjorde en forskelsbehandling af enlige forsørgere, at udgifter til børnepasning ikke blev fradraget ved beregningen af nettoindkomsten, idet det var meget lettere for et par at indrette deres arbejdstider, så en af dem kan passe børnene. Eftersom størstedelen af enlige forsørgere er kvinder, forelå der en indirekte forskelsbehandling af kvinder.

8 Social Security Appeal Tribunal tiltrådte dette argument.

9 Under appelsagen for Social Security Commissioner bestrides det imidlertid ikke af parterne, at førsteinstansen har foretaget en urigtig anvendelse af en bestemmelse i national ret. Social Security Commissioner har bemærket, at Jennifer Meyers kunne påberåbe sig den direkte virkning af direktivets artikel 2, stk. 1, hvis »family credit« er omfattet af direktivets anvendelsesområde.

10 Det præjudicielle spørgsmål, som derfor kun vedrører dette sidste punkt, har følgende formulering:

»Omfattes en ydelse med et formål og øvrige kendetegn som 'family credit' af anvendelsesområdet for Rådets direktiv 76/207/EØF?«

11 I henhold til direktivets artikel 1, stk. 1, tilsigter det gennemførelse i medlemsstaterne af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til adgang til beskæftigelse, herunder forfremmelse, og til erhvervsuddannelse samt arbejdsvilkår. I artiklens stykke 2 bestemmes det nærmere, at Rådet med henblik på at sikre en gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling med hensyn til social sikring på forslag fra Kommissionen vedtager nærmere bestemmelser særlig om dets indhold, udstrækning og gennemførelse.

12 Ifølge Domstolens faste praksis skal bestemmelsen i direktivets artikel 1, stk. 2, der undtager den sociale sikring fra direktivets anvendelsesområde, i betragtning af den grundlæggende betydning af princippet om ligebehandling fortolkes snævert (jf. domme af 26.2.1986, sag 151/84, Roberts, Sml. s. 703, præmis 35, og sag 152/84, Marshall, Sml. s. 723, præmis 36).

13 Domstolen har således fastslået, at en ydelsesordning ikke kan udelukkes fra direktivets anvendelsesområde, alene fordi den formelt set er en del af en national social sikringsordning. En sådan ordning kan være omfattet af direktivet, hvis den vedrører adgang til beskæftigelse, herunder forfremmelse, erhvervsuddannelse og arbejdsvilkår. Alene det forhold, at betingelserne for tildeling af ydelser kan påvirke en enlig forælders mulighed for adgang til beskæftigelse, er imidlertid ikke tilstrækkelig til, at direktivet finder anvendelse (jf. dom af 16.7.1992, forenede sager C-63/91 og C-64/91, Jackson og Cresswell, Sml. I, s. 4737, præmis 27, 28 og 31).

14 Det er på denne baggrund, at det skal afgøres, om en ydelse med sådanne kendetegn som »family credit« kan anses for omfattet af direktivets anvendelsesområde.

15 Ifølge Det Forenede Kongerige er »family credit« i medfør af direktivets artikel 1, stk. 2, ikke omfattet af dets anvendelsesområde. »Family credit« har til formål at supplere indtægten for personer, der ikke har tilstrækkelige midler til at dække deres behov. Ydelsens karakter af supplement til indtægt fremgår af, at når et par har indgivet ansøgning om »family credit«, udbetales ydelsen til kvinden, uanset om det er hende, der udøver den lønnede beskæftigelse. Det Forenede Kongerige har endvidere anført, at »family credit« ydes for en periode på 26 uger, selv i tilfælde af ændrede forhold, og at klager over afgørelser vedrørende denne ydelse indbringes for myndigheder, der har kompetence på det sociale sikringsområde. Endelig har Det Forenede Kongerige gjort gældende, at »family credit« hverken vedrører adgang til beskæftigelse — idet den ydes til personer, der allerede har beskæftigelse — eller arbejdsvilkår, idet arbejdsvilkår er bestemmelser, som er fastsat i ansættelseskontrakten, eller som arbejdsgiveren har foreskrevet for arbejdstageren i forbindelse med arbejdet.

16 Der kan ikke gives medhold i disse argumenter.

17 Som det fremgår af den ovennævnte dom i Jackson og Cresswell-sagen, kan det forhold, at en ydelsesordning formelt set er en del af en national social sikringsordning, der foreskriver, at de nationale regler om adgang til rekurs på det sociale sikringsområde finder anvendelse i hovedsagen, ikke udelukke ydelsesordningen fra direktivets anvendelsesområde.

18 I dom af 16. juli 1992 (sag C-78/91, Hughes, Sml. I, s. 4839, præmis 19) fastslog Domstolen, at »family credit« i Nordirland havde to funktioner, dels at tilskynde lavtlønnede arbejdstagere til at fortsætte med at arbejde, dels at bidrage til dækning af familiens udgifter. Domstolen lagde vægt på den anden funktion, da den (i præmis 20) fandt, at en ydelse som »family credit« var omfattet af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om

anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som kodificeret og ajourført i Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6).

19 Henføringen under disse bestemmelser er imidlertid ikke til hinder for, at en sådan ydelse, i kraft af at den tilskynder lavtlønnede arbejdstagere til at fortsætte med at arbejde, omfattes af direktivets anvendelsesområde, for så vidt som det vedrører adgangen til beskæftigelse og arbejdsvilkår.

20 I hovedsagen er det ikke bestridt, at udøvelse af lønnet beskæftigelse er en af betingelserne for ydelse af »family credit«. Ifølge det dokument, som Det Forenede Kongerige har henvist til i sit skriftlige indlæg, er formålet med ydelsen at sikre, at familier ikke materielt stilles ringere, hvis de arbejder, end hvis de ikke arbejder. Den har således til formål at tilskynde lavtlønnede arbejdstagere til at fortsætte med at arbejde.

21 »Family credit« findes herefter at vedrøre adgangen til beskæftigelse som omhandlet i direktivets artikel 3.

22 Det bemærkes, at begrebet adgang til beskæftigelse ikke alene vedrører de vilkår, der gør sig gældende, inden der opstår et arbejdsforhold. Som generaladvokaten har påpeget i punkt 47 i sit forslag til afgørelse, virker udsigten til at modtage »family credit«, hvis man påtager sig lavtlønnet arbejde, som en tilskyndelse for en arbejdsløs arbejdstager til at påtage sig dette arbejde, således at ydelsen angår de nærmere vilkår for adgang til beskæftigelse.

23 Denne betragtning svækkes ikke af Det Forenede Kongeriges øvrige argumenter om, at der ikke er nogen forbindelse til et arbejdsforhold. Det er netop

arbejdsforholdet, der giver ret til ydelsen, selv om arbejdstageren ikke er den direkte modtager af ydelsen i det tilfælde, hvor en kvinde, der er gift eller lever i et ægteskabslignende forhold, ikke har arbejde, men modtager ydelsen på grund af sin mands eller samlevers arbejde. Ganske vist berøres kravet på »family credit« ikke af en lønstigning eller af, at modtageren mister sit arbejde, i løbet af de 26 uger efter tildelingen, men ydelsen tildeles kun, når ansøgeren har lønnet beskæftigelse og ikke har en indtægt over et vist beløb.

24 Overholdelsen af det grundlæggende princip om ligebehandling indebærer endvidere, at en ydelse som »family credit«, som har en nødvendig forbindelse med et arbejdsforhold, er et arbejdsvilkår i den i direktivets artikel 5 anvendte betydning. Hvis dette begreb blev begrænset til kun at omfatte de arbejdsvilkår, der er fastsat i arbejdskontrakten, eller som arbejdsgiveren træffer bestemmelse om i forbindelse med arbejdet, ville det svare til at undtage forhold, der står i direkte forbindelse med arbejdsforholdet, fra direktivets anvendelsesområde.

25 Det præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at en ydelse med et formål og øvrige kendetegn som »family credit« vedrører adgang til beskæftigelse og arbejdsvilkår og er derfor omfattet af anvendelsesområdet for direktivet.

Sagens omkostninger

26 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongerige og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Social Security Commissioner, London, ved beslutning af 11. februar 1994, for ret:

En ydelse med et formål og øvrige kendetegn som »family credit« vedrører adgang til beskæftigelse og arbejdsvilkår og er derfor omfattet af anvendelsesområdet for Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår.

Kapteyn Kakouris Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. juli 1995.

R. Grass

Justitssekretær

P.J.G. Kapteyn

Formand for Fjerde Afdeling